

Başvuru Numarası : 2022/1900
Toplantı Tarihi/Sayısı : 31.7.2023/35
Karar Numarası : 2023/583
Başvuran : İ.S.B.
Başvuran Vekili : -
Adres :
Muhatap Kurum/Kişi : Tarsus 3 Nolu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, başvuranın bulunduğu ceza infaz kurumundaki diş doktorunun yanında görevli olan memurun kendisini muayeneye götürmediği, Kurum diş doktoru tarafından keyfi olarak muayene edilmediği ve bu sebeple mağduriyet yaşadığı iddialarına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuru dilekçesi ve ekleri doğrultusunda, Ulusal Önleme Mekanizması Birimi tarafından incelemesi gerçekleştirilen başvuruda başvuran özetle;

a. Bulunduğu Ceza İnfaz Kurumunda 5 yıldır iyi halli hükümlü olarak bulunduğunu,

b. Kurum diş doktoruna muayene olmak için dilekçe yazdığını, diş doktorunun yanında görevli olan memurun, muayene olacak mahkumları götürmek üzere koğuşuna geldiği sırada kendisine “*Doktorun hasta seçme hakkı var, seni uygun görmüyor.*” dediğini,

c. Diş doktorunun görevini kötüye kullandığını, Kurumda başka bir diş doktoru olmadığını ve bu sebeple mağdur olduğunu iddia ederek mağduriyetinin giderilmesini talep etmiştir.

3. Muhatap Tarsus 3 Nolu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan 5/12/2022, 27/12/2022 ve 7/3/2023 tarihli yazılı görüşlerde özetle;

a. UYAP kayıtlarından yapılan tetkikte hükümlünün, 24/1/2022 tarihinde Tarsus Ağız ve Diş Sağlığı Merkezinde röntgen çekimi yapılarak muayene olduğu, muayene sonucunda kök çekiminin yapılacağı bildirilerek ileri tarihe kontrol önerildiği,

b. 15/3/2022 tarihinde Tarsus Ağız ve Diş Sağlığı Merkezinde muayene olduğu, muayene sonucunda kanal tedavisi uygulanarak ileri tarihe kontrol önerildiği,

c. 18/4/2022 tarihinde Tarsus Ağız ve Diş Sağlığı Merkezinde muayene olduğu, muayene sonucunda kanal tedavisi uygulanarak ileri tarihe kontrol önerildiği,

ç. 9/5/2022 tarihinde Tarsus Ağız ve Diş Sağlığı Merkezinde muayene olduğu, muayene sonucunda son

olarak kanal tedavisi uygulanarak muayenenin sonlandırıldığı,

d. 21/5/2022 ve 22/6/2022 tarihlerinde Kurum diş hekimine muayene olduğu, muayene sonucunda ücretli diş macunu ve diş fırçası yazılarak muayenenin sonlandırıldığı,

e. 10/10/2022 tarihinde Tarsus Ağız ve Diş Sağlığı Merkezinde muayene olduğu, muayene sonucunda diş çekiminin yapılarak Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi Diş Polikliniğine sevk edildiği,

f. 7/11/2022 tarihinde Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi Diş Polikliniğine sevkinin planlandığı ancak kendi isteği ile dilekçe vererek muayeneye gitmediği, 24/11/2022 tarihinde Kurum diş hekimi tarafından reçete düzenlendiği,

g. Kurumdaki tüm tutuklu ve hükümlülerin sağlık konulu taleplerinin herhangi bir gecikmeye mahal verilmeden yerine getirildiği, Revir Birimi tarafından sağlık durumlarının titizlikle takip edilerek Kurumda yapılamayan tedavi ve muayeneler için hastane sevklerinin yerine getirildiği,

ğ. Hükümlünün Kurumda barındırıldığı süre içerisinde sağlık durumunun yakından takip edildiği, muayene ve tedavilerinin eksiksiz olarak yerine getirilerek sevk işlemlerinin yapıldığı,

h. Hükümlünün dilekçesinde belirttiği iddiaların asılsız olduğu, Kurum personelinin herhangi bir ihmal ya da kusurunun bulunmadığı belirtilmiştir.

4. Muhatabın yazılı görüşüne karşı başvuran tarafından sunulan yazılı görüşte özetle;

a. Diş muayenesi için yazdığı dilekçelere Kurum doktoru tarafından geri dönüş yapılmadığını,

b. Kurum diş doktoru tarafından keyfi olarak muayene edilmediğini iddia ederek mağduriyetinin giderilmesini talep etmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. 20/4/2016 tarihli ve 29690 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu’nun 9’uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde “*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*” Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir.

6. Aynı Kanun’un 17’nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında; “*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamında Kuruma başvuru yapabileceği*” belirtilmiştir.

7. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik’in “İhlal kararı” başlıklı 69’uncu maddesinin birinci fıkrasına göre;

“*İnceleme ve araştırma sonucunda başvurunun yerinde olduğu kanaatine varılması hâlinde ihlal kararı verilir.*”

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

8. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu’nun 9’uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendine göre; “*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*” Kurumun görevleri arasında sayılmıştır. Bu kapsamda başvuranın iddiası, konuya ilişkin mevzuat hükümleri ile birlikte incelenip değerlendirilmiştir.

9. Anayasa’nın “Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı” başlıklı 17’nci maddesinin ilgili bölümü

şöyledir:

“(1) Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir.

(2) Tıbbi zorunluluklar ve kanunda yazılı haller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz; rızası olmadan bilimsel ve tıbbi deneylere tabi tutulamaz.

(3) Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz.

(...)”

10. AİHM, tutuklu ve hükümlülerle ilgili olarak onların korunmasız ve zayıf durumda olduklarını ve en zor şartlarda dahi yetkililerin bu kişilerin fiziksel esenliklerini korumakla sorumlu olduklarını belirtmiştir.(AİHM, *Keenan/Birleşik Krallık*, B. No. 27229/95, para. 91; *Tarariyeva/Rusya*, B. No: 4353/03, 14/12/2006, para. 73; *Vladimir/Romanov/Rusya*, B. No: 41461/02, 24/7/2008, para. 57).

11. Avrupa Birliği Bakanlar Komitesi’nin Avrupa Cezaevi Kurallarına Dair Üye Devletlere Rec(2006)2-rev Sayılı Tavsiye Kararı (Avrupa Cezaevi Kuralları) “Hekimin Görevleri” başlıklı madde 42.2’ye göre:

“Hekim veya ona bağlı nitelikli bir hemşire, talep edilmesi halinde, tahliye esnasında ve bunun dışında gerekli olan her zaman mahpusları muayene etmelidir.”

12. Başvuran, ilk olarak Kurum dış doktoruna muayene olmak için dilekçe yazdığını, dış doktorunun yanında görevli olan memurun, muayene olacak mahkumları götürmek üzere koğuşuna geldiği sırada kendisine *“doktorun hasta seçme hakkı var, seni uygun görmüyor”* dediğini iddia etmiştir. AYM’ye göre, iddia edilen olayların gerçekliğini tespit etmek için her türlü makul şüpheden uzak kanıtların varlığı gerekir. Bu nitelikteki bir kanıt, yeterince ciddi, açık ve tutarlı emarelerden ya da aksi ispat edilemeyen birtakım karinelere de oluşabilir (AYM, C.D., B. No: 2013/394, 6/3/2014, para. 28). Bu kapsamda başvuran her ne kadar dış doktorunun yanında görevli olan memurun, muayene olacak mahkumları götürmek üzere koğuşuna geldiği sırada kendisine *“doktorun hasta seçme hakkı var, seni uygun görmüyor”* dediğini iddia etmişse de iddiasının ispatına ya da aksinin ispatına elverişli yeterince ciddi ve her türlü şüpheden uzak bir delil bulunmadığından iddianın açıkça dayanaktan yoksun olduğu değerlendirilmiştir.

13. Başvuran ayrıca Kurum dış doktorunun görevini kötüye kullanarak kendisini keyfi olarak muayene etmediğini, Kurumda başka bir dış doktoru olmadığını ve bu sebeple mağdur olduğunu iddia etmiştir. 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun’un “Hükümlünün muayene ve tedavi istekleri” başlıklı 71’inci maddesine göre:

“(1) Hükümlü, beden ve ruh sağlığının korunması, hastalıklarının tanısı için muayene ve tedavi olanaklarından, tıbbî araçlardan yararlanma hakkına sahiptir. Bunun için hükümlü öncelikle kurum revirinde, mümkün olmaması hâlinde Devlet veya üniversite hastanelerinin mahkûm koğuşlarında tedavi ettirilir.”

Bu çerçevede başvurana ait ilgili sağlık kayıtları incelendiğinde 24/1/2022-24/11/2022 tarihleri arasında başvuranın Tarsus Ağız ve Diş Sağlığı Merkezi ile Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi Dış Polikliniğine sevklerinin gerçekleştirilerek muayene ve tedavilerinin yapıldığı, 7/11/2022 tarihinde ailesinin ziyarete gelmesi sebebiyle dilekçe vererek hastaneye sevkinin ertelenmesini talep ettiği, bu tarih hariç diğer zamanlarda gerekli sevk ve tedavi işlemlerinin yapıldığı, 21/5/2022, 22/6/2022 ve 24/11/2022 tarihlerinde Kurum dış doktoruna muayene olduğu tespit edilmiştir.

14. Sonuç olarak yukarıda açıklanan nedenlerle, 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu’nun 9’uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendi ve Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik’in 69’uncu maddesinin birinci fıkrası kapsamında başvuruda kötü muamele yasağının ihlal edilmediği kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

31/7/2023 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Alişan TİRYAKİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŞ
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Üye

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Üye